

Ontwormen

“Recente wetenschappelijke inzichten laten zien dat we erg zuinig moeten omgaan met de beschikbare ontwormingsproducten die we op dit moment hebben. We moeten zorgen dat we parasieten goed kunnen blijven bestrijden, en er zijn tekenen die erop wijzen dat belangrijke parasieten langzaam maar zeker resistentie tegen ontwormingsmiddelen aan het ontwikkelen zijn en dat is zorgelijk.”

Aan het woord is Herman Kruijzen, dierenarts en productmanager Paard en Gezelschapsdieren bij Virbac Animal Health. “Die belangrijke parasieten zijn de spoelworm, de rode bloedworm en de lintworm. Met name bij de spoelwormen en de bloedwormen worden tekenen van resistentieontwikkeling gesignaleerd. Tot op heden ging men er van uit dat, als we parasieten goed willen bestrijden, dat het beste gaat op basis van een intervaldosering die is gebaseerd op de periode tussen het toedienen van het ontwormingsmiddel en het moment waarop er weer eitjes worden geproduceerd en daarmee zichtbaar zijn in de mest.” Recente inzichten tonen aan dat als we parasieten goed willen bestrijden, dat het ook kan op basis van een individueel ontwormingsplan mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.”

Resistentie niet te voorkomen

De middelen die we tot nu toe hebben om de parasieten te bestrijden, zijn de benzamidazoles, pyrantel en de macrocyclische lactones ofwel ivermectine en moxidectine. Kruijzen: “Voor de benzamidazoles en de pyrantel is inmiddels wetenschappelijk aangetoond dat de parasieten daar resistentie tegen ontwikkelen. Ivermectine en moxidectine gebruiken we, maar ook daar moeten we zuinig mee omgaan, want ook tegen die producten worden de eerste tekenen van resistentie gesignaleerd, hoewel daar nog geen hard wetenschappelijk bewijs voor is.”

Zolang de resistentie tegen macrocyclische lactones niet bewezen is, wordt er nog vanuit gegaan dat die er ook niet is.

“Maar je kunt resistentie niet volledig voorkomen. Je kunt het wel beperken. Het is een gegeven dat een regelmatig gebruikt geneesmiddel op een bepaald moment niet meer goed werkt, omdat de natuur zich daarop aanpast. Daarom zegt de huidige wetenschap dat je goed moet nadenken over het bewust en selectief ontwormen van dieren die daadwerkelijk grote hoeveelheden eitjes uitscheiden en die een probleem kunnen veroorzaken. De stelregel is dat 80% van de wormen door 20% van de paarden wordt uitgescheiden. Alle paarden hebben wormen. En het probleem ligt niet zozeer bij paarden, maar vooral op het weiland. Daar worden de eitjes en de larven weer opgenomen door andere paarden, wat de verspreiding van resistente wormen bevordert. Weidemanagement is dus een belangrijk onderdeel in de bestrijding van parasieten.”

Mestonderzoek

Bij de bestrijding van wormen spelen veel factoren een rol. Hoeveel paarden zijn er op een bedrijf aanwezig, hoeveel grond is er, hoe wordt die grond beweid. Zijn er veel jonge paarden (veulens en jaarlingen zijn de gevoeligste dieren voor spoelwormen), of zijn er paarden met een wat mindere weerstand. Op basis van al die feiten krijg je met een mestonderzoek een goed beeld welke paarden een hoge ei-uitscheiding hebben om zo de besmetting zo effectief en selectief mogelijk kunnen aanpakken. Kruijzen: “En dat mestonderzoek moet je niet eenmalig doen maar over een langere periode. In ieder geval een jaar. Dan werkt het heel goed, zeker als een groep paarden hebt die niet van samenstelling wisselt.

Niettemin blijft het ontwormen van paarden complex. Ieder paard bouwt op een bepaalde manier weerstand op tegen de parasiet. Het ene paard kan bijvoorbeeld veel weerstand opbouwen, waardoor hij daar in zijn leven nooit meer last van zal hebben, terwijl een ander paard dat op dezelfde manier wordt ontwormd wel problemen krijgt door de infectie. Het is zaak om die paarden te identificeren die een hoge ei-uitscheiding hebben. Het is aangetoond dat als een aantal mestonderzoeken heeft aangetoond dat een paard een hoge ei-uitscheiding heeft, hij waarschijnlijk altijd een hoge ei-uitscheider zal blijven. Het is in ieder geval verstandig om in het voorjaar, de zomer en het najaar mestonderzoek te doen, liefst bij ieder paard individueel en dat een aantal jaren achter elkaar. Dat lijkt een behoorlijke financiële investering, maar uiteindelijk geeft het een meerwaarde. Want als je weet welke paarden hoge ei-uitscheiders zijn, kun je heel gericht bestrijden. In een ideale situatie zou je eigenlijk om de vier weken mestonderzoek moeten doen, maar dat is praktisch en financieel voor de meeste mensen niet haalbaar. Het gaat er in ieder geval om dat we heel gericht en selectief kunnen ontwormen met de

Wormentest

Veel informatie over wormbestrijding kan gevonden worden op www.parasietenwijzer.nl en op www.3dontworming.nl. Op www.kwpn.nl vindt u in het blauwe kader 'Direct naar' een link naar de wormentest.

Weidemanagement is een belangrijk onderdeel in de bestrijding van parasieten.

middelen die we op dit moment hebben. Dat we de gezondheid van onze paarden voorop stellen en dat we de resistentie tegen de bestrijdingsmiddelen door ze selectief in te zetten kunnen beperken.”

Strategisch ontwormen tegen lintworm

Dat wil niet zeggen dat niet alle paarden ontwormd hoeven te worden. Kruijsen: “Nee, zeker niet. De lintworm is bijvoorbeeld van een parasiet die je met mestonderzoek maar heel moeilijk op kunt sporen. Dat betekent dat je er naast de selectieve ontworming, verstandig aan zou doen om minimaal één keer per jaar strategisch te ontwormen met praziquantel en ivermectine tegen de lintworm. Zeker als je gebruik maakt van een ouder weiland waar veel dieren op lopen, of dat niet van tijd tot tijd omgeploegd en opnieuw ingezaaid wordt of dat in de buurt van een bosrijk gebied ligt. De tussengastheer in de cyclus van de lintworm is de mosmijt. Die mosmijt gedijt

extreem goed in dat soort weilanden. De lintworm is in mijn ogen een onderschat probleem. Een lintwormbesmetting kan serieuze koliekaanvallen tot gevolg hebben. Je moet daartegen met name in het najaar behandelen en het is verstandig om dat in het voorjaar ook een keer te doen. Soms laat een bepaalde bedrijfsvoering het niet toe om individueel te kunnen ontwormen. Denk bijvoorbeeld aan grote opfokkers of sportstallen met veel verschillende paarden die internationaal reizen. Dan kan strategisch ontwormen tegen alle wormsoorten verstandig zijn.

Wormbestrijdingsplan

Bij de wormbestrijding speelt de dierenarts een belangrijke rol. “Als je gaat nadenken over een duurzaam wormbestrijdingsplan voor je bedrijf, dan is de dierenarts de aangewezen persoon om deskundig advies te geven. Het is niet voor niets dat ontwormingsmiddelen sinds 2008 alleen op recept van de dierenarts

verkrijgbaar zijn. En je moet je realiseren dat ontwormen niet iets is wat je incidenteel doet, maar dat het echt een plan is dat over een lange termijn moet worden uitgevoerd. Zeker de eigenaren die beroepsmatig grote groepen paarden houden, moeten hier heel goed over nadenken. Het moet echt een onderdeel van de bedrijfsvoering zijn.

En als je dan gaat ontwormen, is het heel belangrijk dat je goed doseert. Daarvoor moet je het gewicht van je paard kennen. Veel mensen zitten er helemaal naast als ze het gewicht moeten schatten en de dosering van het bestrijdingsmiddel bepalen. Vaak wordt er te weinig gegeven, terwijl 10% overdoseren minder schadelijk is dan onderdoseren. Wat je met een te lage dosering bereikt, is dat je een deel van de parasieten de kans geeft om de ontworming te overleven en wat erger is, een resistentie te ontwikkelen tegen het middel. Dat is wat we absoluut moeten voorkomen.”

